

بی هویتی، منشأ ویرانی

سیر منطقی و خلاصه جلسه بیستم

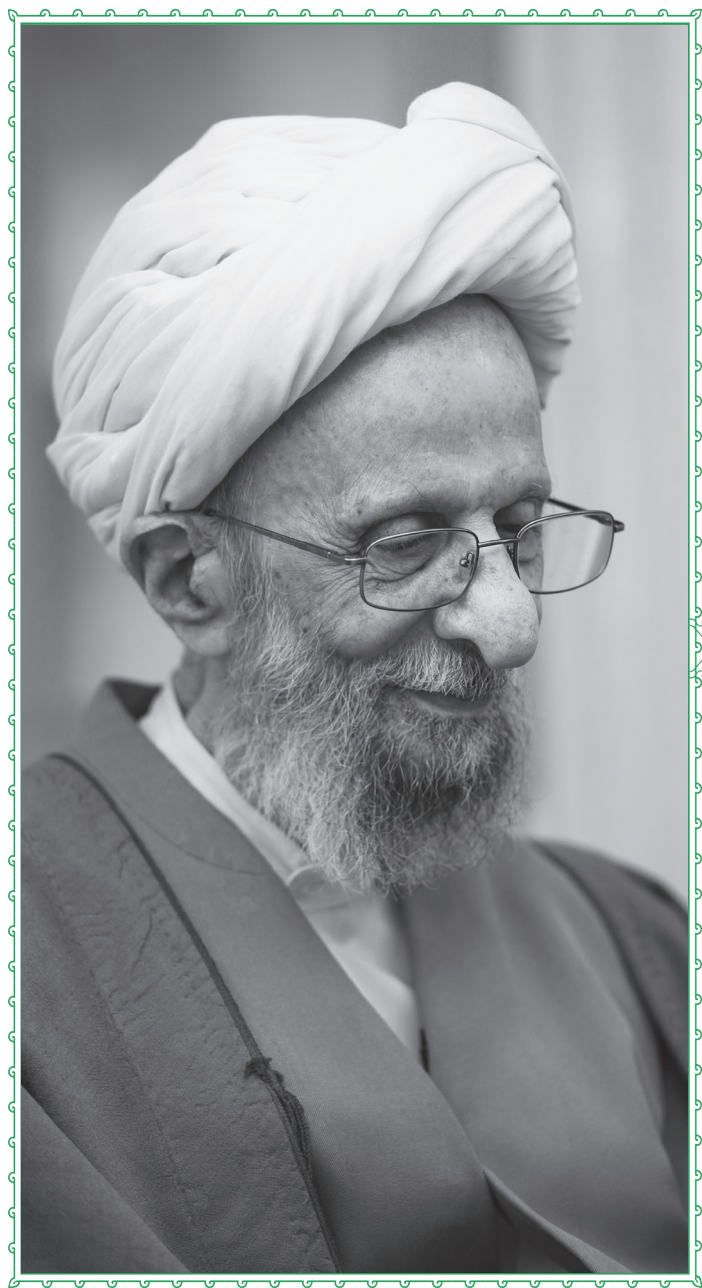
«به سوی بهار»؛ نگاهی دوباره به سلسله

جلسات شرح دعای ۴۴ صحیفه سجادیه

توسط مرحوم علامه مصباح یزدی رحمۃ اللہ علیہ

کاری از رسانه @MESBAHYAZDI-IR

بسم الله الرحمن الرحيم

• سیر منطقی بحث

نخستین مانع قرب الهی بر اساس آموزه‌های دعای امام سجاد علیه السلام «الحاد در توحید» است که به هر نوع انحراف از مسیر صحیح توحید اشاره دارد. قرآن کریم با صراحت راهکارهایی برای مصون ماندن از انحرافات فکری ارائه داده است. علل اصلی انحراف فکری در دین شامل پیروی کورکورانه از پدران، احساس حقارت و گرایش به محسوسات، فقدان هویت و اندیشه مستقل، و مغالطه در تبلیغات نوین است.

راهکار قرآن برای مقابله با تبلیغات انحرافی شامل تقویت توانایی کشف مغالطات و استفاده از تعقل و استدلال است. اگر فرد قادر به نقد منطقی نباشد، باید از صحبت با افراد مخالف دین و مسخره‌کننده آن‌ها خودداری کند

• متن دعا:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَجَنِّبْنَا الْإِلْحَادَ فِي تَوْحِيدِكَ، وَالتَّقْصِيرَ فِي تَمَجِيدِكَ، وَ الشَّكَّ فِي دِينِكَ، وَ الْعَمَى عَنْ سَبِيلِكَ، وَ الْإِغْفَالَ لِحُزْمَتِكَ، وَ الْإِنْخِدَاعَ لِعُدْوِكَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ؛ پروردگارا، به روح مقدس و مطهر محمد و آل محمد علیهم السلام درود فرست و ما را از آلودگی به پلیدی و شرک‌ورزی نسبت به خودت و سستی در ستایش و تمجیدت و شک و تردید در دینت، کوردلی در راه حق تو و غفلت و

بی‌توجهی نسبت به محرمات تو و فریب دشمنت، شیطان
رانده شده، ایمن دار.»

• خلاصه مباحث

۱. مقدمه

بیان شد که نخستین مانع قرب خدای متعال براساس
آموزه‌های این دعا «الحاد در توحید» است. معنای الحاد
نیز بیان شد که هر نوع انحراف از مسیر درست را الحاد
می‌نامند. قرآن کریم به عنوان کتاب راهنمای بشریت شیوه
مصون ماندن از انحراف و شك در توحید و دین را، با
صراحت بیان می‌کند، این بدان معناست که همانند درمان
بیماری و دسترسی به دارو، خداوند در این مسئله نیز نسخه
درمان و دارو را ارائه فرموده است.

۲. علل انحراف فکری در دین

۱. پیروی کورکورانه از پدران

داستان قوم حضرت ابراهیم علیه السلام که ایشان بت پرستی قومش
را زیر سؤال برد و آنان تنها به سنت پدران خود استناد
می‌کردند.^۱

۲. احساس حقارت و گرایش به محسوسات

داستان بنی اسرائیل که در مصر نسبت به فرعونیان احساس
حقارت می‌کردند و با وجود معجزات موسی علیه السلام، با دیدن یک
بت‌کده زیبا، خواستار بت شدند.^۲ یعنی آن که جذابیت‌های

۱. انبیاء / ۵۲.

۲. اعراف / ۱۳۸.

ظاهری ممکن است باعث شود انسان، ارزش‌های اصلی خود را کنار بگذارد.

۳. فقدان هویت و اندیشه‌ی مستقل

ضعف نفس و بی‌هویتی باعث می‌شود فرد هرگونه امتیاز ظاهری را نشانه برتری مطلق بداند. عدم تبعیت از فرد یا گروهی که دارای پیشرفت‌هایی است بدین معنا نیست که سعی در به دست آوردن آن امتیاز نشود یعنی آن که متأسفانه گاهی علم و فرهنگ غربی به اشتباه یک پکیج دیده می‌شود؛ در حالی که می‌توان علم را آموخت و فرهنگ غلط را رد کرد.^۲ اما بی‌هویتی منجر به پذیرش بدون چون و چرا و وابستگی فرهنگی می‌شود در حالی که صرفاً به دلیل موفقیت در یک حوزه، تقلید از تمام جنبه‌های فرد یا جامعه‌ای اشتباه است.

۴. مغالطه در تبلیغات نوین

ممکن است کسی حرفی بگوید و دلیلی نیز برای آن بیاورد، اما آن دلیل مغالطه بوده و از نظر منطقی، ریشه محکمی نداشته باشد اما ظاهر فریبنده آن مغالطه مخاطب را تحت تاثیر قرار دهد. بسیاری از رسانه‌ها و تبلیغات با استفاده از مغالطات، باورهای نادرست را ترویج می‌کنند. شیطان نیز با القای سخنان زیبا و جذاب، انسان را فریب می‌دهد و به انحراف می‌کشانند.^۴

۳. اِظْلُبُوا الْعِلْمَ وَكُونُوا مِنَ الصَّائِحِينَ / بحار الأنوار، ج ۱، ص ۱۷۷، باب «فرض العلم ووجوب طلبه»

۴. انعام/۱۱۲.

راهکار مقابله با تبلیغات

راهکار قرآن در مواجهه با تبلیغات و تهاجم برای ایجاد انحراف از دین این است که انسان باید خود را بدین صورت بسنجد :

الف) توانایی کشف مغالطات، قدرت تعقل و فکر و استدلال در شخص وجود دارد در این صورت مشمول آیه ۱۷ و ۱۸ سوره زمر میباشد^۵ خواهد بود.

ب) توانایی کشف مغالطات، قدرت تعقل و فکر و استدلال در شخص وجود نداشته باشد در این صورت مشمول آیه ۱۴۰ سوره نساء^۶ خواهد بود.

نکته: اکثر مردم توانایی نقد منطقی همه سخنان را ندارند و نیازمند تفکر انتقادی اند که تنها با به کارگیری عقل و مشورت با اهل دانش می توان از شبهات و مغالطات مصون ماند. راهکار موقت این است که نه سخن کافران بشنو، نه با آنان بنشین؛ چرا که همنشینی با افراد مسخره کننده دین یا مخالف سرسخت، زمینه انحراف را تقویت می کند.

۱۳۷۸/۰۷/۰۱

متن و صوت کامل جلسه را از اینجا ببینید.

۵. «فَبَشِّرْ عِبَادَ * الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ / پس بشارت ده به آن بندگان من که به سخن گوش فرامی دهند و بهترین آن را پیروی می کنند اینانند که خدایشان راه نموده و اینانند همان خردمندان»

۶. «وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَعْتَدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَ الْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا / خداوند (این حکم را) در قرآن بر شما نازل کرده که هرگاه بشنوید افرادی آیات خدا را انکار و استهزا می کنند، با آنها ننشینید تا به سخن دیگری پردازند! وگرنه، شما هم مثل آنان خواهید بود. خداوند، منافقان و کافران را همگی در دوزخ جمع می کند.»

@mesbahyazdi_ir | mesbahyazdi.ir